

Slyšící dítě neslyšících rodičů

CODA (Children of Deaf Adults)

- „Jedná se o aktivní organizaci, jež se spolupodílí na mnoha výzkumech v oblasti **znakového jazyka, psychologie, sociologie** apod. Nabízí poradenské služby, pořádá různé semináře, společenské akce, **kurzy znakového jazyka, setkání rodičů s dětmi** atd. Nefunguje samoúčelně (...), podává nejnovější informace z oblasti znakového jazyka a **přibližuje slyšícím lidem život Neslyšících**. Veškeré jejich úsilí směřuje k zachování, podpoře a rozvoji dvojího kulturního a jazykového dědictví slyšících dětí neslyšících rodičů.“
- Coda-talk
 - způsob komunikace, který je častý mezi slyšícími dětmi neslyšících rodičů. Jedná se o směs znakového jazyka a mluveného jazyka, kterou mezi sebou používají výhradně slyšící lidé, kteří mají neslyšící rodiče (CODA).

Narození dítěte

- neslyšícím rodičům se téměř vždy rodí dítě slyšící
- vývoj dítěte ovlivňují často prarodiče
- přístup rodičů
- pomoc rodině

Jazyk dítěte a komunikační zázemí (nejen) v rodině dítěte

- vliv – prostředí, v němž rodiče vyrůstali
- tři způsoby komunikace neslyšících rodičů s jejich slyšícími dětmi:
 - a) mluvení,
 - b) smíšené mluvení a znakování,
 - c) znakování

a) mluvení

- záleží na stavu sluchu obou rodičů a jejich schopnostech komunikovat mluveným jazykem

b) mluvení + znakování

- u těch rodičů, kteří chtějí se svými dětmi především mluvit, ale také mají pocit, že pouhé mluvení je pro ně neplnohodnotným způsobem komunikace
- do svého hlasitého mluvení zahrnují nemanuální komunikaci a část slovní zásoby ČZJ popř. i s gramatickými rysy ČZJ
- jde o individuální systém komunikace, který je v každé rodině jiný.
- Dítě i rodič mluví svými jazyky.
- Z lingvistického hlediska není možné míchat dva jazyky, aniž by nedošlo k tomu, že jeden nebo druhý jazyk je redukován.

c) znakování

- jako primární způsob komunikace ČZJ.
- děti se učí rozumět ČZJ a vyjadřovat se v tomto jazyce stejným způsobem jako se učí slyšící děti slyšících rodičů rozumět češtině a mluvit v češtině.
- mateřský jazyk - ČZJ
- přirozeným jazykem - mluvený jazyk
- dítě si osvojuje vedle jazyka (včetně komunikační kompetence) i komunikační normy a kulturu Neslyšících - vyrůstá do dvou kultur, jedná se o kulturu českou a kulturu českých Neslyšících.

Bilingvismus a bikulturismus dětí

- „skutečný“ bilingvismus
- funkční bilingvismus
- existují čtyři skupiny bilingvních lidí:
 - 1) lidé, kteří se identifikují více s mluveným jazykem a se světem slyšících lidí,
 - 2) lidé, kteří se sžili s oběma jazyky a světy
 - 3) lidé, kteří se cítí mezi těmito dvěma světy ztraceni a nedokáží se identifikovat ani s jedním z nich
 - 4) lidé, kteří se identifikují více se znakovým jazykem a kulturou Neslyšících,

- prelingválně neslyšících dětí x slyšící dítě
- **sekvenční x simultánní bilingvismus**

Komunikační kompetence - normy

- chování, které si slyšící dítě může osvojit z bezprostřední komunikace se svými neslyšícími rodiči nebo které se může naučit z komunikace s jinými neslyšícími lidmi (přáteli rodičů).
- s komunikační kompetencí souvisí osvojování komunikačních norem
- přitom na úrovni dvou jazyků se tyto komunikační normy mohou velmi lišit
- neslyšící rodiče své slyšící dítě cíleně i spontánně učí od jeho nejranějšího dětství k tomu, ***jak má soustředit*** svou pozornost k nim samotným nebo na nějaký jiný objekt (člověka, zvíře, rostlinu, věc apod.) a ***jak s nimi má udržovat oční kontakt***.
- **zahájení komunikačního aktu** (např. pozdrav a začátek rozhovoru).
- způsoby, jak zahájit komunikační akt (upoutat pozornost člověka), jsou:

upřený pohled očí, bouchnutí do stolu či dupnutí na podlahu tak, aby neslyšící člověk ucítil vibrace vyvolané otřesem, nebo fouknutí, v případě, že má volající obě ruce „zaměstnány“ (např. foukne volanému na hlavu), popř. i pohození lehkého předmětu do zorného pole volaného člověka. Velmi vhodným způsobem, jak na sebe upoutat pozornost, je rozsvítit a zhasnout světlo v místnosti (když je přítmí nebo tma)

- další komunikační kompetence - schopnost odezírání.

MALÝ TLUMOČNÍK

- *dítě* není natolik psychicky, kognitivně, jazykově vybavené a sociálně zralé, aby pochopilo vzniklou situaci a přetlumočilo (přeložilo) obsahy sdělení.
- dítě není jazykově a komunikačně kompetentní splnit daná očekávání.

VELKÝ TLUMOČNÍK

- slyšící dítě neslyšících rodičů v dospělosti mnohdy pokračuje s tlumočením nejen svým rodičům, ale i dalším neslyšícím lidem.
- **inklinace k „práci s lidmi“**
- mnoho slyšících potomků neslyšících rodičů, kteří jsou tlumočníky, však není dostatečně jazykově kompetentní v ČZJ, aby svou práci vykonávali profesionálně.
- slyšící potomek neslyšících rodičů nemá odstup od vzniklé komunikační situace a navyklým způsobem se snaží (podvědomě) situaci pro komunikanty usnadnit.
- schopnost tlumočit (a překládat) není těmto lidem „vnuknuta“.

Pidžin a kreol